

Maart 2014

Bloeyendael

bulletin

INHOUD

- ♦ Herstel paden
- ♦ Takkenril Galileilaan
- ♦ Hardlopers
- ♦ 2103: een slecht broedjaar
- ♦ Presentatie veldgids in paviljoen

Participatie?

Toen het bestuur van de stichting zich onlangs boog over het beleid voor de komende jaren hebben we (opnieuw) vastgesteld dat wij als doel hebben niet alleen het beheer en ontwikkeling van het park en omringend groen, maar ook voorlichting geven en participatie bevorderen. Toen het modewoord 'participatie' viel, ontmoette het in eerste instantie gefronste wenkbrauwen. Toch concludeerden we al snel dat we dat al vanaf de oprichting doen door de bijdrage van onze vele vrijwilligers aan het beheer, door voorlichting, overleg en regel. En dat willen we blijven doen, ook als 'participatie' uit de mode raakt. Met een beetje rekkelijke definitie kunnen we trouwens ook de financiële steun van onze ruim 400 donateurs beschouwen als participatie: zij nemen weliswaar niet actief deel, maar stellen wel anderen in staat om dat te doen en samen iets te bereiken. Zo'n kleine vijfhonderd burgers nemen dus op verschillende wijze hun verantwoordelijkheid voor park Bloeyendael. We gaan echter niet zover, zoals in een enge definitie van participatie, dat dit geheel in plaats kan komen van overheidsbemoeienis. Integendeel, de kracht ligt juist in de samenwerking tussen burgers en overheid.

Onlangs hadden we een mooi voorbeeld van samenwerking bij de aanleg van de takkenril tussen het park en het nieuwe studentencomplex (zie ook elders in dit bulletin): projectontwikkelaar De Waal stelde geld beschikbaar, Stichting Bloeyendael ontwierp de ril, de SSH informeerde de studenten, de wijkpost van de gemeente coördineerde de uitvoering, vrijwilligers van diverse parken legden takken klaar en hovenier Rob van der Steen maakte er iets moois van.

Afgelopen winter hebben we op twee zaterdagen met steeds zo'n 30 vrijwilligers snoeihout en gevelde bomen verwijderd uit het park, dat toen al bedekt was met tapijten van sneeuwkllokjes. De mooiste takken werden toen voor de takkenril opzij gelegd. Verder heeft de wijkpost van gemeente de paden in het oostelijk deel opgeknapt, waarover meer in dit nummer. Hierin ook aandacht voor het broedseizoen 2013, de presentatie van een mooie veldgids, joggers in het park, het opknappen van een toegang en een nieuw gezicht binnen de Stichting. (Ton Rennen)

Herstel paden

Geleidelijk aan zijn de ternair zandpaden op meerdere plaatsen in kwaliteit achteruit gegaan. Deels door het overgroeien van de randen met gras, deels door verzakking van de randen en beschadiging door de stormschade van oktober 2013.

De stichting heeft het plan opgevat om met de hulp van vrijwilligers tussen de beurten in voor grootonderhoud door de gemeente de belangrijkste paden beter beloopbaar te houden. De randen van gras en andere begroeiing ontdoen is zwaar en gebukt werk. Om het werk voor de vrijwilligers enigszins te verlichten heeft de stichting in het najaar een gemotoriseerde, zogenaamde “kantensnijder” aangeschaft. Deze snijdt de graszode aan de rand van het pad door, zodat het gras op het pad gemakkelijker is los te maken en te verwijderen.

Na overleg met de Wijkpost Oost voor groen heeft de dienst ons laten weten, dat er de eerstkomende jaren een bedrag wordt gereserveerd voor grootonderhoud aan de paden in Bloeyendaal. Te beginnen met dit jaar opdat elke keer circa een kwart van de paden aan bod kan komen. Waarvoor hulde!

Heropend pad langs de Pythagoraslaan

In week 8 is de aannemer begonnen met het op breedte brengen van alle paden in het gebied rondom de waterlelievijver. Tevens wordt het geheel overgroeide ternair zandpad tussen Galileïlaan en het fietspad naar de fietsbrug hersteld. Wij verwachten dat in week 10 het werk aan de paden zal worden afgerond. (Theo de Ronde)

Takkenril Galileïlaan

Woensdagmiddag 19 februari was het zover. De laatste takken werden verwerkt in de gestileerde takkenril tussen Park Bloeyendaal en het nieuwe studentencomplex. Met de takkenril zijn twee van de drie entrees aan de Galileïlaan afgesloten. Hiermee hoopt de stichting de nodige rust in westelijk Bloeyendaal te waarborgen.

De nieuwe takkenril vanaf begin van de Galileïlaan

De takkenril is na gezamenlijk en goed overleg met eigenaar De Waal, Stichting Studenten Huisvesting (SSH) en de wijkopzichter groen mogelijk geworden. De Waal heeft de kosten voor de takkenril voor zijn rekening genomen. Het leefbaarheidsbudget van de gemeente Utrecht staat garant voor de beplanting aan beide zijden van de takkenril om het geheel te verfraaien en te camoufleren. Ter hoogte van de slagbomen zullen de beide delen van de groenwal aan de Galileïlaan door de binnenkort te planten bomen en struiken mettertijd aaneen groeien. Dit zal zeker ook door onze eekhoorns worden gewaardeerd.

Onder de takkenril zijn op gezette afstanden openingen gemaakt, opdat kleine zoogdieren, zoals vos en konijn kunnen passeren. In de takkenril kunnen muizen schuilplaatsen vinden.

Ook in andere delen van Bloeyendaal zijn takkenrillen aanwezig, zij het in een andere vorm. Onder bomen en struiken en enigszins uit het zicht, hebben vrijwilligers van de stichting al gedurende een paar decennia de in de late winter gesnoeide takken om en om gestapeld tot rillen van circa een meter breed en maximaal een meter hoogte. Deze

takkenrillen liggen nooit in de rand van de beplanting. Zoals u weet vergaan de takken op termijn. Dit verrijkt de bodem met als gevolg vaak het woekeren van bijvoorbeeld brandnetel, kleeftkruid en akkerdistel. Binnen in het bos zal dit vanwege de lage lichtintensiteit meestal niet gebeuren.

De takkenrillen kunnen de biodiversiteit sterk bevorderen. In natuurlijke oude bossen komt altijd veel dood hout voor van afgebroken takken en omgewaaide bomen en struiken. Het hout wordt vooral verteerd door allerlei soorten schimmels. Hierdoor kunnen ook de bacteriën

De laatste hand aan de takkenril

sneller hun werk doen. Bepaalde insecten kunnen ook het hout eten en verteren. Allerlei andere kleine dieren bijvoorbeeld insecten leven van het deels verteerde hout of van de schimmels met hun paddenstoelen. Die dieren worden weer gegeten door insectenetende grotere dieren bijvoorbeeld duizendpoten en diverse vogels. Het is verbazingwekkend, hoeveel verschillende levensvormen in en onder dood hout kunnen voorkomen. Zonder volledig te willen zijn: eencellige micro-organismen, bodemaaltjes (rondwormen), enchytreeën (wit borstelwormpje), regenwormen, slakjes, miljoenpoten (plantenetters), duizendpoten (vleeseters), pissebedden (kreeftachtige alleseter), diverse soorten mijten, insecten bv springstaarten, oorwormen. Verder kan een takkenril een schuilplaats zijn voor muizen, egels en soms het nest van een winterkoninkje of staartmees. Er kan terecht gezegd worden: *“Dood hout brengt leven!”*. (Theo de Ronde)

Hardlopers

In eerdere edities hebben we wandelaars met viervoeters, lunchwandelaars en langeafstand wandelaars aan het woord gelaten. In deze editie ondervragen we hardlopers naar wat hen naar het park brengt.

Op deze zachte, zonnige zondagmiddag in februari is er veel aanloop in het park; gezinnen met kinderen, wandelaars en mensen die hun hond uitlaten. De hardlopers zijn echter in geen velden of wegen te bekennen. Ik ben zelf ook naar het park hardgelopen en begin dan maar met mijn eigen rondje.

Voor het Paviljoen komt mij dan een hardlopende dame tegemoet. Ze heet Carolien en vertelt dat ze meerdere malen per week in het park te vinden is. Ze werkt in het Provinciehuis en wandelt graag in de lunchpauze met collega's een rondje door het park. De datum van het eerstvolgende open huis op 4 maart heeft ze zelfs al in haar agenda staan. Ze heeft sinds lange tijd haar hardloopschoenen weer aangetrokken om aan haar conditie te werken.

De volgende hardloper die ik tegenkom, is Paul. Paul is op zijn 55e gestart met lopen. Hij vindt de rust in het park heerlijk en loopt vanaf zijn huis aan de Oudegracht naar het park. Bij elkaar zo'n 9 km. Ook hij is vandaag, na een aantal blessures, weer gestart met hardlopen. Om deze reden doet hij het wat rustiger aan dan normaal. Hij vertelt dat

hij hierdoor meer tijd heeft om goed om zich heen te kijken en te genieten van alle sneeuwklompjes die er zo mooi bij staan. Het was hem direct opgevallen dat een aantal paden beter begaanbaar was gemaakt. Voorheen maakte hij nog wel eens een omweggetje om de paden die onder water waren gelopen te ontwijken. Hij had daar geen problemen mee ("waarom ga je hardlopen als je niet eens een stukje om wilt lopen?"), maar vindt het toch fijn dat het is aangepakt.

Zelf kom ik al een aantal jaren graag in het park om te hardlopen. Toen ik naar Utrecht Oost verhuisde, ging ik looproutes op de kaart uitpluizen. Zo kwam ik park Bloeyendaal tegen, waarvan ik voorheen geen idee had dat het bestond. Tijd dus om op onderzoek uit te gaan. Ik vond het lopen op het pad vanaf de Stolberglaan langs de Biltsche Grift bijna surrealistisch; aan de ene kant een idyllisch tafereel van water, met mooie hoge bomen,

terwijl aan de andere kant de auto's boven je hoofd voorbij suizen over de Waterlinieweg. Wat mij het meest aanspreekt aan het park zijn de kronkelweggetjes, de waterpartijen en dat elk stukje van het park zo zijn eigen uitstraling heeft. Ik loop nooit met muziek in mijn oren, zodat ik goed het gezellige gekwetter van de vele vogels kan horen. En af en toe spot ik een konijntje. Nu ik onlangs ben gestart als vrijwilliger voor het park, is het erg leuk om ook de andere kant mee te maken; het seizoensspecifieke onderhoud, de vele vrijwilligers die regelmatig de handen uit de mouwen steken en de samenwerking met andere partijen om het park er zo mooi te laten bij liggen. (Tekst en

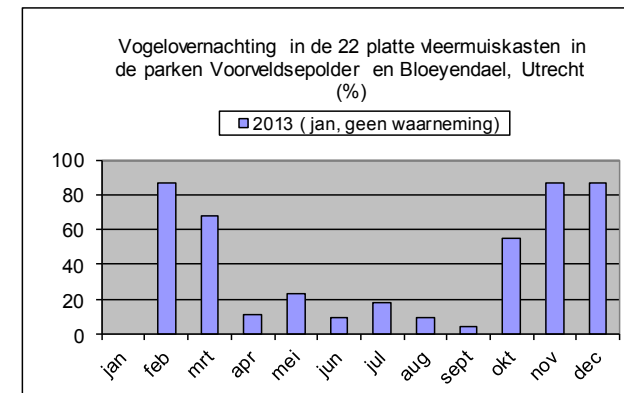
2013: een slecht broedjaar

Bij de jaarlijkse inspectie en schoonmaak van de 51 nestkasten in Bloeyendaal troffen we in 31 kasten een volwaardig nest aan. In 5 nestkasten vonden we een nest met 1 of 2 eieren. Als we die broedsels als mislukt beschouwen en voegen bij de 15 lege kasten, resulteert dat in een broedsucces van 57%. Een jaar eerder lag dat percentage op 86%. Daarmee kunnen 2013 typeren als een slecht broedjaar. Dat zal niet verbazen wanneer we in herinnering roepen dat we verleden jaar een zeer koud voorjaar hadden, dat ook nog eens tot in mei aanhield.

Ook elders in Nederland hadden de (zang)vogels moeite om kroost groot te brengen. SOVON (vogelonderzoek Nederland) meldde dat de mezen vorig jaar minimaal twee weken later begonnen te broeden dan gewoonlijk. Ook van andere zangvogels werd vastgesteld dat zij laat begonnen met eieren leggen, en dat er minder jongen zijn uitgevlogen.

Vogels versus vleermuizen

Hedzer Ferwerda, die maandelijks de veermuiskasten in de Voorveldse Polder en Bloeyendaal controleert, constateert dat deze kasten 's nachts worden 'gekraakt'. Overdag zijn de kasten leeg, maar bij con-

troles na zonsondergang blijken vogels in deze platte kasten te overnachten. In de zomermaanden werd 10-20% van de kasten beslapen, maar vanaf oktober tot en met maart was 50-90% bezet.

Verhinderen vogels dat vleermuizen de kasten gebruiken? Ferwerda denkt van niet. Er zijn hem hierover geen onderzoeken bekend. Hem zijn wel waarnemingen bekend van broedende vogels met een inwonende vleermuis. (Tekst: Paul Brassé, figuur: Hedzer Ferwerda)

Zuidwest ingang Bloeyendael.

De Stichting Bloeyendael heeft begin dit jaar een beroep gedaan op het Leefbaarheidsbudget van de Wijk-Oost met het verzoek om de entree van de Zuidwest ingang bij de Pythagoraslaan te verbeteren en veiliger te maken. Bij het plan hoort ook een straattegelpad vanaf de ingang van het studentencomplex (hoofdingang van het voormalige provinciekantoor) tot aan de genoemde ingang van Bloeyendael. De gemeente heeft laten weten, dat zij graag wil meewerken aan de verwezenlijking ervan. In ons plan is gevraagd naar een tegelpad van drie tegels breed, omdat tussen het steile talud aan de Pythagoraslaan en het fietspad niet meer ruimte is. Inclusief de twee opsluitbanden zou het hele voetpad dan circa 1,10 meter breed zijn. Binnen de gemeente Utrecht is de minimale norm voor een voetpad echter een breedte van vier stoeptegels (=1,20 meter) exclusief opsluitbanden. Er wordt nu nadere studie verricht naar de oplossing van dat probleem.

Wij hopen, dat de bovenkamers van de ingenieurs bij het IBU warm lopen voor het idee en dat wij spoedig een mooie en degelijke oplossing te zien krijgen. Er zijn immers recentelijk zevenhonderd potentiële gebruikers van het pad bijgekomen. (Theo de Ronde)

Mogen we even voorstellen?

Haar naam is **Hellen Basari** en zij komt onze gelederen versterken. Hellen gaat de vrijwilligersactiviteiten coördineren. Daarnaast verzorgt zij de contacten met de pers, neemt Facebook en Twitter voor haar rekening en schrijft bijdragen voor de website en het bulletin. Het artikel over joggers in dit bulletin is een eerste proeve van haar kunst. Sommigen van jullie kennen haar van een zaterdag hout slepen.

Hellen zal voortaan de uitnodigingen versturen voor de reguliere vrijwilligersactiviteiten. De eerste gelegenheid om met haar kennis te maken is op de voorjaarsreceptie. (Paul Brassé)

Presentatie veldgids in paviljoen

De gemeente Utrecht heeft een prachtige gids uitgegeven, die zijn redenen van bestaan in de praktijk moet gaan bewijzen. De *Veldgids Beschermde Planten en Dieren in Utrecht* is bedoeld voor degenen die tijdens hun werk te maken kunnen krijgen met de planten en dieren die in de Flora- en Faunawet worden genoemd. De ondertitel luidt: *Zorgvuldig werken met beschermde soorten*. Maar ook voor leken is deze gids vol kleurenfoto's interessant en lezenswaardig.

De eindredacteur van de gids, stadsecologe Gitty Korsuize, was op

Wethouder de Rijke overhandigt eerste exemplaren van de Veldgids aan bestuur Bloeyendael

zoek naar beheerders aan wie de eerste exemplaren aangeboden konden worden en had haar oog laten vallen op onze stichting. Op 6 februari overhandigde wethouder Mirjam de Rijke de eerste exemplaren aan het voltallig bestuur van

Bloeyendael. Naast enkele auteurs die aan de gids hebben bijgedragen, waren ook vertegenwoordigers van de gemeente aanwezig bij de presentatie in het paviljoen. Na afloop werd de wethouder rondgeleid door een deel van het park.

Een aantal van de planten, die in veldgids worden beschreven, komt ook in Bloeyendael voor, zoals rietorchis, daslook, sleutelbloem, steenanjer, veldsalie, zwanenbloem, dotterbloem en akkerklokje. De veldgids is te downloaden via <http://t.co/LXhKdUbl2v> (Paul Brassé)

PUBLIEKSACTIVITEITEN VOORJAAR 2014

ACTIVITEIT	DATUM	TIJD
Open huis en heemtuin	dinsdag 4 maart	12.00 – 14.00
Voorjaarsreceptie	vrijdag 21 maart	17.00 – 19.00
Slangenbroeihoop	zaterdag 29 maart	10.00 – 16.00
Open huis en heemtuin	dinsdag 1 april	12.00 – 14.00
Open zondag	zondag 6 april	13.00 – 17.00
Klussendag	zaterdag 19 april	10.00 – 16.00
Open huis en heemtuin	dinsdag 6 mei	12.00 – 14.00
Open zondag	zondag 11 mei	13.00 – 17.00
Open huis en heemtuin	dinsdag 3 juni	12.00 – 14.00
Open zondag	zondag 8 juni	13.00 – 17.00
Open huis en heemtuin	dinsdag 1 juli	12.00 – 14.00
Zomerhooien	zaterdag 12 juli	10.00 – 16.00
Zomeravondhooien	15-16-17 juli	19.00 – 21.00
Zomerhooien	zaterdag 19 juli	10.00 – 16.00

Voorjaarsreceptie op vrijdag 21 maart van 17.00–19.00 uur

Het bestuur nodigt vrijwilligers, donateurs en relaties uit om op de eerste lentedag het glas te heffen op het voor ons liggende jaar.

Word donateur van de Stichting Bloeyendaal voor (minimaal) 12 euro per jaar. Stuur een mail naar info@bloeyendaal.nl of geef je op via www.bloeyendaal.nl/donateurs.html Als donateur ontvang je een informatiepakket en krijg je periodiek het bulletin thuisbezorgd met informatie over het park en de omgeving. Ook ontvang je uitnodigingen voor lezingen en excursies in het park. Donaties aan de stichting zijn aftrekbaar van belastingen.

Stichting Bloeyendaal
Postbus 85017
3508 AA Utrecht
www.bloeyendaal.nl
NL74 INGB 0003 4466 50
Tel. 06 4500 5700